

**Професор Володимир Ілліч Нудельман – вчений, урбаніст,
педагог.**

Містобудування справедливо відноситься до найскладніших видів людської діяльності. Це пов'язано не тільки з наслідками глобальної урбанізації та її функціональними проявами у зрозумілій усьому суспільству сфері – сфері формування життєвого середовища, але й у сфері не завжди очікуваних і зрозумілих соціально-демографічних, економічних процесів, фізичних та психічних реакцій. Саме в процесі містобудівної діяльності реалізуються програми функціонування і розвитку містобудівних систем, вартість яких обчислюється астрономічними обсягами, що можна порівняти з кількома десятками річних бюджетів найбільших країн світу.

Усвідомлення усього комплексу явищ, об'єктів і процесів, з якими повсякденно стикається урбаніст-фахівець-планувальник людських поселень, - процесів, які характеризуються невизначеністю і непередбаченістю, потребує окрім широкого кола різноманітних знань ще й рішучості та здібності до прийняття нестандартних нетривіальних рішень в умовах неповної, а іноді недостовірної інформації про стан містобудівного об'єкту і цілей (політичних, економічних, соціальних, екологічних, естетичних та інших) орієнтирах містобудівного розвитку.

В Україні склалася відома «Українська школа» містобудування, яка визнана у всьому світі саме завдяки діяльності провідних фахівців Діпромiста, а далі і КиївНДПМістобудування.

Володимир Ілліч Нудельман розпочав свою трудову діяльність в Українському державному інституті проектування міст «Діпромiста» – головному містобудівному проектному інституті України – після закінчення в 1954 році Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка саме у період становлення містобудівної справи в Україні, бурхливого розвитку вітчизняного містобудування –масової розробки схем та проектів районного планування, генеральних планів міст та селищ. Саме в цей період почали формуватись єдині науково-методичні засади розробки містобудівної документації, перші загальнодержавні містобудівні норми і правила.

Працюючи в архітектурно-планувальній майстерні №3 Діпромiста, очолюваній видатним українським містобудівником Д.І. Богорадом, який справив великий вплив на формування В.І. Нудельмана, як творчої особистості, він швидко опинився в центрі подій, став одним з провідних фахівців-містобудівників, а згодом і одним з лідерів свого напрямку в містобудуванні. Цьому сприяла активна співпраця з колегами із Київського НДІ містобудуван-

ня, Московського ЦНДІ містобудування, з фахівцями Санкт-Петербурга, Мінська та ін.

Спілкуючись з такими видатними і визнаними вченими як І.М. Мейергойз, В.В. Покшишевський, Ю.Г. Саушкін, С. О. Ковальов та ін., та постійно знаходячись у середовищі корифеїв містобудування і територіального планування – Д.І. Богорада, А.С. Ізраїлевича, М.Ю. Лейнзона, А.І. Станіславського, О.О. Малишенка, І.В. Мезенцева, В.І. Новікова та ін. Володимир Ілліч не тільки не втратив своєї індивідуальності, а навпаки набув неабиякий вплив на формування та всебічний розвиток свого оточення. Ще перебуваючи в ранзі молодого спеціаліста він став визнаним авторитетом не тільки серед молодих колег, але й серед провідних фахівців, і не тільки професіоналів, але й серед керівників органів державного та місцевого муніципального управління, з якими вирішувались актуальні проблеми розвитку міст і регіонів. Цьому сприяли не тільки широка обізнаність та ґрунтовні знання, але й унікальне уміння Володимира Ілліча бути завжди толерантним, тактовним, дипломатичним у просуванні прогресивних містобудівних ідей.

При його безпосередній авторській участі та під його керівництвом було розроблено понад 100 великомасштабних містобудівних проектів. Зокрема це схеми та проекти районного планування областей та окремих територій України, у т.ч. Дніпропетровської, Донецької, Київської, Львівської, Одеської областей тощо, генеральні плани та проекти приміських зон десятків міст та селищ в тому числі – Києва, Донецька-Макіївки, Дніпропетровська, Одеси, Черкас та ін.. Завдяки численним науковим публікаціям його роботи стали широко відомі не тільки для українських колег, але й фахівців інших республік Радянського Союзу.

Важливий етап творчої біографії В.І. Нудельмана – розробка Генеральної схеми розміщення будов великої хімії в Україні, яка виконувалась під його керівництвом наприкінці 60-х років. В складі цього проекту були розроблені та впроваджені науково-методичні основи комплексної оцінки території, що згодом стали підвалинами кандидатської дисертації, яку він захистив у 1970 році.

Ці методичні основи знайшли широке використання і за межами України – зокрема при розробці схеми районного планування Таджикистану, Актюбінської, Дзезказганської, Карагандинської та Семіпалатинської областей, та Схеми районного планування півострова Мангішлак в Казахстані та ін., які виконувалися під керівництвом В.І. Нудельмана на замовлення урядів відповідно Таджикистану та Казахстану.

Вінцем творчих напрацювань В.І. Нудельмана в Діпромості стала величезна підсумкова робота, розпочата наприкінці 80-х років і завершена у 2001 році, де розглядався комплекс проблем планування всієї держави України в цілому.

В її складі – «Зведена схема районного планування України», а згодом – «Генеральна схема планування території України», розроблена авторським колективом під науковим керівництвом В.І. Нудельмана, який очолював Ю.М. Білоконь. Вагомість цього видатного документу загальнодержавного значення засвідчена Законом України «Про Генеральну схему планування території України» від 7 лютого 2002 року – першим і поки що єдиним в історії нашої держави законом, прийнятим по результатах розробки містобудівного проекту. Ці унікальні, безпрецедентні за своїми масштабами та значимістю роботи були удостоєні Державних премій України в галузі архітектури. І сьогодні не багато країн в світі мають містобудівні розробки такого рівня.

Щедрий на оригінальні ідеї та професійні поради, вчасні творчі підказки, готовий до передачі свого багатого досвіду - В.І. Нудельман завжди користувався і користується особливою повагою і симпатією, як молоді, так і досвідчених колег. Його незмінно відрізняла і відрізняє масштабність мислення, уміння вирішувати містобудівні проблеми з висоти істинно державницьких позицій, розуміння високої місії містобудування у розв'язанні загальнолюдських проблем, справжній, а не показний патріотизм. Саме завдяки цим якостям професора Нудельман і сьогодні постійно залучають до підготовки державних, законодавчих документів. В якості радника Міністра регіонального розвитку і будівництва Володимир Ілліч реально впливає на державну містобудівну політику в Україні

Результат постійного пошуку, прагнення до узагальнення та поєднання теорії і практики завжди притаманного В.І. Нудельману – це понад 250 наукових, навчально-методичних, а також злободенних публіцистичних праць, це докторська дисертація, присвячена актуальним проблемам Українського містобудування, яку він захистив у 1989 році.

Плідна наукова та практична діяльність, а тим більше підготовка кваліфікованих фахівців в сфері сучасного містобудування, що дедалі усе більше інтегрує досягнення багатьох галузей знань і набирає якостей міждисциплінарності (лише перелік наукових дисциплін, які залучаються для прийняття містобудівних рішень обчислюється десятками), можлива тільки при умові притаманного В. І. Нудельману постійного поглиблення професійних знань, постійного поширення ерудиції у загальнонаукових та спеціалізованих дисциплінах.

Свою багатогранну творчу та дослідницьку роботу професор В.І. Нудельман успішно суміщає з науково-педагогічною діяльністю на кафедрі міського будівництва Київського національного університету будівництва і архітектури, бере активну участь в роботі двох спеціалізованих вчених рад з присудження наукових ступенів доктора наук при КНУБА і Інституті географії НАН України, є членом редколегій науково-технічних збірників «Містобудування та територіальне планування» та «Сучасні проблеми архітектури та містобудування».

Глибока наукова підготовка, багаторічний практичний досвід і неосяжна ерудиція сумлінного і принципового викладача – В.І. Нудельмана, який є взірцем для студентської та наукової молоді, сприяють підготовці висококваліфікованих спеціалістів для України.

Відзначаючи видатні досягнення професора В.І. Нудельмана в науково-дослідній та педагогічній роботі та у зв'язку із 80-річчям від дня народження, Президент України нагородив його орденом «За заслуги» III ступеню, Міністр освіти – почесною грамотою.

За висловом відомого французького мислителя М. Монтеня людина, для внутрішнього її задоволення має бути визнана суспільством, але не суспільством взагалі, а саме у своєму вузькому професійному колі. Визнання заслуг Володимира Ілліча виражається у фактах обрання його віце-президентом Співки урбаністів України, яка є осередком всесвітньої організації урбаністів. Він є також дійсним членом, членом Президії Української академії архітектури, членом географічного товариства.

Високо інтелектуальний і культурний з надзвичайно розвинутим почуттям гумору, чуйний, доброзичливий і товариський, завжди готовий прийти на допомогу – В.І. Нудельман має особливий талант успішно працювати в колективі і з колективом. Він завжди користується високим незаперечним авторитетом і незмінною симпатією та повагою не тільки студентів і колег, а й усіх, хто знає цю чудову людину.

5 січня 2010 року виповниться 80 років від дня народження та 56 років трудової і науково-педагогічної діяльності Заслуженого діяча науки і техніки України, двічі лауреата Державної премії України в галузі архітектури, дійсного члена Української Академії архітектури, доктора географічних наук, професора кафедри міського будівництва Київського національного університету будівництва і архітектури – Володимира Ілліча Нудельмана.

Найщиріші, найкращі побажання міцного здоров'я, щастя і нових творчих успіхів Вам, шановний Володимире Іллічу!

За дорученням редколегії:

М. М. Дьомін

професор, завідувач кафедри міського будівництва КНУБА,

Голова співки урбаністів України, Віце-президент

Української академії архітектури, член-кореспондент АМ України

Є.Ю. Лішанський

професор МААМ, Голова правління Київської організації Співки

урбаністів України, член Президії Української академії архітектури